

УДК 351:330.341.1:62.001.7

А.І. Куліковкандидат наук з державного управління, доцент
Буковинський державний фінансово-економічний університет**ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ
ПОТОКІВ В ІННОВАЦІЙНУ СФЕРУ**

У статті визначено, що вирішальну роль у досягненні позитивних результатів діяльності ТП відігравали саме заходи щодо надання непрямої державної допомоги. Аналіз показників діяльності ТП дає підстави вважати, що застосування заходів непрямої державної допомоги може бути ефективним стимулом для спрямування іноземних та приватних інвестицій в інноваційні проекти ТП.

Ключові слова: бюджет, позабюджетні фонди, інноваційні проекти, державні цільові фонди, експорт, інноваційна сфера, інвестиції.

I. Вступ

У Стратегії економічного та соціального розвитку України “Шляхом європейської інтеграції” на 2004–2015 рр., Законі України “Про основи національної безпеки України” та Програмі економічних реформ Президента України на 2010–2014 рр. визначено утвердження інноваційної моделі розвитку України як один з пріоритетних національних інтересів. Для реалізації цього пріоритету держава має стимулювати спрямування інвестиційних потоків в інноваційну сферу за визначеними середньо- та довгостроковими напрямками шляхом застосування економічних стимулів (державної допомоги) для інноваційно активних підприємств. Організаційними формами елементів інноваційної інфраструктури, яка наразі формується в Україні, є інноваційні центри, наукові парки, центри трансферу технологій, технопарки, регіональні інноваційні кластери, інноваційні бізнес-інкубатори тощо. Одним з ключових елементів інноваційної інфраструктури є технологічні парки (далі – ТП), які мають організаційно забезпечити виконання інноваційних проектів з виробничого впровадження наукоємних розробок у сфері високих технологій і промисловий випуск конкурентоспроможної на світовому ринку продукції.

Проблемам розвитку інституціональних основ побудови відносин між державою та приватним сектором присвячено праці Т. Веблена, Дж. Коммонса, Р. Коуза, Д. Норта, Дж. Ходжсона та ін. Серед вітчизняних учених слід назвати О. Амошу, В. Дементьєва, А. Гриценка, В. Сікору, А. Чухна та ін. Проблеми взаємодії держави й бізнесу проаналізовано в працях таких учених, як: Т. Барнеков, Р. Бойл, В. Варнавський, Т. Єфименко, Я. Кузьмінов, М. Мейер, Д. Річ, М. Ролль, Л. Фабіус, А. Фербеке та ін.

II. Постановка завдання

Метою статті є аналіз системи державної підтримки стимулювання інвестицій потоків в інноваційну сферу.

III. Результати

З 2000 р. держава надає ТП низку прямих (фінансування з державного бюджету) та непрямих (певні податкові пільги або інші преференції) видів державної допомоги. Непряма державна допомога використовується переважно для залучення прямих іноземних і приватних інвестицій, сприяє розширенню інноваційної діяльності ТП, оскільки законодавчо передбачене обов'язкове перерахування вивільнених від оподаткування сум на спеціальні рахунки ТП та керівного органу ТП з подальшим вкладенням їх у виробничий процес. Це дає можливість гарантовано й швидко отримати певну суму коштів для реалізації інноваційних проектів практично без навантаження на витратну частину бюджету. У випадку ТП пряма державна допомога надається для часткової компенсації відсотків за кредитами. Для отримання державної допомоги всі проекти ТП проходять складну процедуру відбору на відповідність законодавчо затвердженим стратегічним довго- і середньостроковим напрямкам інноваційної діяльності.

За понад десятирічну історію функціонування ТП в Україні в рамках встановленого законом спеціального режиму інноваційної діяльності загальний обсяг державної допомоги їм становив 762,0 млн грн, з яких 697,1 млн грн надійшли у вигляді непрямої державної допомоги [1]. Реалізація проектів у ТП формує можливості для створення потенційних точок зростання й оновлення економіки, що виявляється в таких напрямках:

- залучення інвестицій в інноваційну сферу, обсяг яких у 1999–2009 рр. становив 529,8 млн грн;
- реалізація інноваційних проектів у сфері новітніх технологій, які належать до VI технологічного укладу [2];
- створення нових робочих місць – в Україні завдяки діяльності ТП було створено 3529 робочих місць, тобто держава заощадила 247,0 млн грн на створенні нових робочих місць з урахуванням вартості ство-

рення одного робочого місця в науковій галузі, яка становить 70 тис. грн [3];

- зниження потреби в імпорті сировини в окремих виробництвах (зокрема, дуплекс-процес випуску високоякісних зварювальних флюсів дав змогу на 50% замінити дефіцитну імпорتنу сировину шлаковими відходами металургії, а 70% продукції експортується);
- зниження енергетичних і ресурсних витрат виробництва (виробництво збагаченої залізородної сировини із вмістом у концентрації заліза до 70% замість 63% значно знизило енерговитрати технологічного процесу в металургії);
- реалізація інноваційної продукції – в Україні суб'єктами господарювання в ТП створено інноваційної продукції на суму 7760 млн грн, що дало змогу досягти значного показника економічної ефективності інноваційної діяльності – 1 грн державної допомоги супроводжувалася створенням інноваційної продукції в середньому на рівні 10,5 грн [4];
- покращення структури експорту та зміцнення експортного потенціалу (зокрема, 75% сучасного енергозбережного устаткування для дугового зварювання експортується, машини для контактного зварювання високошвидкісних рейок швидкісних залізниць посідають лідерські позиції на світовому ринку);
- сплата коштів до бюджетів та державних цільових фондів – обсяг платежів до бюджетів і цільових фондів у 2000–2009 рр. від суб'єктів ТП становив 943,6 млн грн;
- створення стабільних виробництв, які надалі після закінчення п'ятирічного терміну дії спеціального режиму інноваційної діяльності продовжували випуск конкурентоспроможної продукції (за підрахунками експертів, лише в рамках Технопарку ІЕЗ ім. Є.О. Патона за період 2005–2009 рр. таким чином було реалізовано інноваційної продукції на суму 6,0 млрд грн та сплачено до бюджету й позабюджетних та інших фондів близько 2,1 млрд грн [5]).

Таким чином, аналіз ключових показників діяльності ТП з урахуванням застосування чинних форм і обсягів державної допомоги свідчить, що вирішальну роль у досягненні позитивних результатів діяльності ТП відігравали саме заходи щодо надання непрямої державної допомоги, а результати реалізації інноваційних проектів у рамках спеціального режиму інноваційної діяльності могли бути значно вищими.

Так, за період 2000–2004 рр., що характеризується відносною стабільністю умов діяльності ТП, була досягнута позитивна динаміка таких ключових економічних показників, як: реалізація інноваційної продукції (зростання в 10,1 раза), частка ТП в обсягах реалізованої інноваційної продукції (зростання у 20 разів), кількість створених нових робочих місць (зростання в 2,6 раза),

обсяги платежів до бюджетів (зростання в 16 разів), економічна ефективність державної допомоги (зростання з 4,3 до 7,3 грн). У цей час порівняно з періодом 2005–2009 рр. ТП отримано 74% державної допомоги, зареєстровано 90% інноваційних проектів ТП, залучено 85% інвестицій, реалізовано 50% інноваційної продукції із загального обсягу, створено 67% робочих місць.

Різке скорочення, починаючи з 2005 р., обсягів наданої ТП державної допомоги призвело до значного падіння ключових показників їх діяльності. Зокрема, обсяг реалізації інноваційної продукції у 2009 р. в 5,2 раза менший, ніж відповідний показник у 2004 р., частка ТП в обсягах реалізованої інноваційної продукції в Україні знизилася в 6,3 раза, кількість створених нових робочих місць – у 4,4 раза, обсяги платежів до бюджетів – у 3,1 раза тощо. У 2005–2006 рр. за рахунок проектів, прийнятих у 2000–2004 рр., було досягнуто позитивну динаміку лише за одним показником – платежі до бюджету та державних цільових фондів. Проте з 2007 р. і цей показник різко знизився, майже зрівнявшись у 2009 р. з показником 2002 р. Унаслідок інерційного характеру розвитку економіки такий ключовий показник діяльності ТП, як обсяги реалізації інноваційної продукції, був у 2005–2007 рр. найвищим за весь період діяльності ТП, а у 2008 р. почав різко знижуватися. Тим не менше, саме у 2004 р. частка ТП в обсягах реалізованої інноваційної продукції в промисловості в Україні була найвищою – 10%, а до 2009 р. знизилася до 1,1%. ТП, які були створені з 2004 р., в умовах нестабільності законодавства щодо ТП та погіршення умов їх функціонування не змогли ефективно розвинути свою діяльність.

На позитивній динаміці соціально-економічних показників діяльності ТП негативно позначилася втрата довіри інвесторів (особливо в цій сфері економіки, де комерційні ризики одні з найвищих), спричинена нестабільністю державної політики щодо застосування державної допомоги ТП для реалізації ними інноваційних проектів, невиконанням державою взятих на себе зобов'язань, порушенням гарантій.

Так, державою не забезпечено:

а) виконання низки положень щодо надання задекларованої державної допомоги ТП, а саме:

1) пріоритетність у залученні іноземних кредитів під державні гарантії та коштів Державного інноваційного фонду [6];

2) повне або часткове безвідсоткове кредитування, а повна (часткова) компенсація відсотків здійснювалася лише у 2007–2008 рр.;

3) пільга зі сплати ПДВ податковим векселем при імпорті нового устаткування, обладнання та комплектуючих (у 2008–2010 рр.);

б) стабільність спеціального режиму інноваційної діяльності у сфері застосування державної допомоги:

1) неодноразово здійснювалося блокування дії низки видів державної допомоги ТП – на-

дання пільги зі сплати податку на додану вартість та ввізного мита у випадку ввезення на митну територію України обладнання, аналогічного тому, що виробляється вітчизняними підприємствами, та у випадку ввезення сировини та комплектуючих (з липня 2004 р.) [7], а також сплати ПДВ податковим векселем при імпорті нового обладнання, устаткування та комплектуючих (у 2008–2010 рр.) [8];

2) звужено рамки спеціального режиму ТП лише до їх інноваційної діяльності і “надання державної підтримки <...> при реалізації проєктів за пріоритетними напрямками діяльності технологічних парків” (з 31 березня 2005 р.) [9];

3) не були чинні з квітня 2005 р. до лютого 2006 р. державні гарантії щодо стабільності спеціального режиму інноваційної діяльності ТП [10];

4) неодноразово змінювався перелік видів державної допомоги, а саме:

- 31 березня 2005 р. [11] скасовано дію чотирьох видів непрямої державної допомоги (звільнення від сплати податку на прибуток, податку на додану вартість з продажу в Україні, ввізного мита та податку на додану вартість при імпорті сировини, матеріалів, устаткування, обладнання, комплектуючих на інших товарів);
- 2 лютого 2006 р. [12] з переліку заходів підтримки ТП видалено пріоритетність у залученні іноземних кредитів під державні гарантії, відновлено два з попередньо скасованих непрямих видів державної допомоги (звільнення від сплати податку на прибуток та ввізного мита) та запроваджено два нові (застосування податкового векселя при імпорті нового устаткування, обладнання і комплектуючих та застосування прискореної амортизації задіяних у проєкті технологічного парку основних фондів і встановлення щорічної 20% норми прискореної амортизації основних фондів груп 3 та 4), а також запроваджено нові види прямої державної допомоги – повне або часткове (до 50%) безвідсоткове кредитування проєктів технологічних парків, а також повну або часткову компенсацію відсотків, сплачуваних комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам виконавцями за кредитування проєктів технологічних парків;
- 1 січня 2011 р. [13] скасовано звільнення від сплати податку на прибуток та сплату ПДВ податковим векселем при імпорті.

Зазначимо, що в основі згаданих рішень лежав фактично один аргумент – наявне перевищення обсягів державної допомоги для ТП над платежами до бюджетів та цільових фондів. Проте детальний аналіз державної допомоги ТП дає підстави стверджувати, що такий аргумент ґрунтується на некоректному оцінюванні результатів діяльності ТП. Це виявляється в таких позиціях:

а) зіставлення обсягів прямої державної допомоги і платежів до бюджетів та цільових фо-

ндів свідчить, що перевищень не було. Самі ж обсяги прямої державної допомоги ТП (64,9 млн грн за 2000–2010 рр.) та їх частка в обсязі фінансування технологічних інновацій за рахунок Державного бюджету є мізерними (6%);

б) зіставлення обсягів непрямої державної допомоги (тобто звільнення від сплати податку на прибуток, ПДВ та ввізного мита) з платежами до бюджетів та цільових фондів не є коректним:

- по-перше, така допомога не передбачала прямого фінансування з бюджету й фактично була основним стимулом для інноваційної діяльності ТП, який давав змогу збільшити фінансові ресурси ТП шляхом зарахування їх на спеціальні рахунки ТП і подальшого використання виключно на розширення науково-технічної й інноваційної діяльності;
- по-друге, упродовж семи років функціонування ТП бюджетна ефективність не була визначена в переліку критеріїв оцінювання діяльності ТП. Лише з липня 2007 р. [14] була обумовлена обов’язковість позитивної динаміки бюджетної ефективності проєкту ТП не пізніше ніж за рік до закінчення терміну дії спеціального режиму інноваційної діяльності;

в) інші соціально-економічні результати діяльності ТП (зокрема, обсяги реалізованої інноваційної продукції, кількість створених і збережених робочих місць) не розглядалися як показники результативності застосування державної допомоги.

Аналіз показників діяльності ТП дає підстави вважати, що застосування заходів непрямої державної допомоги може бути ефективним стимулом для спрямування іноземних та приватних інвестицій в інноваційні проєкти ТП, які відповідають визначеним державою пріоритетам. Обсяги державної допомоги та ключові соціально-економічні показники діяльності ТП прямо залежать один від одного. Крім того, на бажання інвесторів вкладати кошти в інноваційні проєкти ТП значно впливає й забезпечення державою стабільності умов, виконання взятих на себе зобов’язань та гарантій. Часткове відновлення у 2006 р. попередньо ліквідованих у 2005 р. видів державної допомоги та запровадження нових не відновило довіри інвесторів і не стримало згорання діяльності ТП. Після прийняття Податкового кодексу України з повторним порушенням державних гарантій стабільності спеціального режиму інноваційної діяльності ТП через ліквідацію для них практично всіх видів непрямої державної допомоги у вигляді податкових пільг ці елементи інноваційної інфраструктури опинилися в ситуації можливого повного занепаду. Те, що спеціальний режим оподаткування ТП не був включений до переліку спеціальних податкових режимів Податкового кодексу України (розділ XIV), суперечить Програмі економічних реформ Пре-

зидента України на 2010–2014 рр., якою передбачені розширення й підтримка діяльності ТП та розвиток науково-технічної й інноваційної сфери.

Саме редакція Закону щодо ТП від 1999 р. з передбаченим переліком заходів непрямої

державної допомоги та стабільністю умов діяльності в цей період забезпечили створенням першим чотирьом ТП активний розвиток цього ключового й нового для України елементу інноваційної інфраструктури (табл.).

Таблиця

Державна допомога ТП у 2000–2011 рр. (млн грн)

Види державної допомоги			Період стабільності				Період порушення зобов'язань з боку держави									Усього
			2000–2001 рр	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2005 р.		2006 р.		2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	
							01.01–31.03	1.04–31.12	01.01–31.03	01.02–31.12						
Непрямі види	Звільнення від перерахування до бюджету:	– податку на прибуток	10,8	17,8	37,3	42,5	2,6	–	–	32,1	19,8	0,9	1,2	19,1	–	184,1
		– ПДВ з продажів в Україні	8,4	34,6	71,2	111,0	28,4	–	–	–	–	–	–	–	–	253,6
		– ввізного мита	6,4	7,9	19,8	19,5	3,2	–	–	3,3	3,5	5,1	3,5	4,9	д/н	77,1
		– ПДВ при імпорті товарів	15,4	29,2	53,4	71,9	12,4	–	–	–	–	–	–	–	–	182,3
		– збору до Державного інноваційного фонду	0	0	0	0	0	–	–	–	–	–	–	–	–	0
	Сплата ПДВ податковим векселем		–	–	–	–	–	–	–	0	0	0	0	0	–	0
	Звільнення від обов'язкового продажу коштів в іноземній валюті		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Розрахунок за експортно-імпортними операціями до 150 календарних днів		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Пріоритетність у залученні іноземних кредитів під державні гарантії		0	0	0	0	0	–	–	–	–	–	–	–	–	0
	Пріоритетність у залученні коштів Державного інноваційного фонду та його регіональних відділень		0	0	0	0	0	0	0	–	–	–	–	–	–	0
	Пріоритетність для залучення коштів Української державної інноваційної компанії та її регіональних відділень		–	–	–	–	–	–	–	0	0	0	0	0	0	0
	20-відсоткова норма прискореної амортизації		–	–	–	–	–	–	–	+	+	+	+	+	+	
	Загальний обсяг непрямої державної допомоги		41,0	89,5	181,7	244,9	46,6	–	–	35,4	23,3	6,0	4,7	24,0	0	697,1
Прямі види	Фінансова підтримка технопарків		–	–	–	–	–	–	–	0	24	27	0	0	д/н	51
	повне або часткове безвідсоткове кредитування		–	–	–	–	–	–	–	0	0	0	0	0	д/н	0
	повна або часткова компенсація відсотків за кредитами		–	–	–	–	–	–	–	0	24	27	0	0	д/н	51
	Сума одержаних коштів Державного бюджету		0,5	0,03	1,7	1,3	1,0		0		7,0	0	1,4	1,0	д/н	12,23
	Загальний обсяг прямої державної допомоги		0,5	0,03	1,7	1,3	1,0		0		31	27	1,4	1,0	д/н	64,93
Усього			41,5	89,53	183,4	246,2	47,6		35,4		53,3	33	6,1	25	д/н	762,03
Довідково: обсяг прямої державної допомоги у відсотках до обсягів фінансування технологічних інновацій за рахунок Державного бюджету			0,8	0,07	1,8	2,1	3,6		0		27	8,0	1,1	1,1	д/н	6,0
Відрахування на спецрахунки ТП			11,0	42,3	120,8	191,3	38,0		75,3		30,0	1,4	1,1	29,4	д/н	540,6

Примітка: “–” – застосування відповідного виду державної допомоги не передбачене чинним законодавством у зазначений період; “0” – застосування відповідного виду державної допомоги передбачене чинним законодавством, але не здійснювалося в зазначений період часу; “+” – застосування відповідного виду державної допомоги передбачене чинним законодавством і здійснювалося, однак статистична інформація щодо результатів застосування відповідного виду державної допомоги відсутня; “д/н” – застосування відповідного виду державної допомоги передбачене чинним законодавством, однак інформація щодо практичного застосування та обсягів відповідного виду державної допомоги відсутня.

IV. Висновки

Вбачається, що для стабілізації ситуації щодо ТП необхідно зробити ряд першочергових кроків, зокрема: включити спеціальний режим оподаткування технологічних парків до переліку спеціальних податкових режимів Податкового кодексу України (розділ XIV), і для кожного проекту ТП терміном на 5 років відновити непрямі форми державної допомоги, які застосовувалися до 31 березня 2005 р. Для продовження реалізації ТП інноваційних проектів необхідним є якомога швидше відновлення

хоча б двох видів непрямої державної допомоги, а саме звільнення від оподаткування прибутку підприємств, отриманого ТП, та зарахування вивільнених від оподаткування сум на спеціальні рахунки учасників ТП та спеціальний рахунок керівного органу відповідного ТП, а також застосування податкового векселя на суму податкового зобов'язання з податку на додану вартість за умови імпорту нового устаткування, обладнання та комплектуючих до нього зі строком погашення на 180 або 360 календарних днів з дня надання векселя органу мит-

ного контролю; забезпечити стабільність умов діяльності ТП щодо застосування державної допомоги впродовж усього терміну дії спеціального режиму інноваційної діяльності, а в разі їх порушення в бік погіршення передбачити компенсаційні механізми для ТП, їх учасників та спільних підприємств.

Список використаної літератури

1. Авксентьев М.Ю. Анализ развития механизмов государственно-частного партнерства в странах, что развиваются в период с 1990 по 2001 гг. / М.Ю. Авксентьев // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. праць / наук. ред. І.К. Боднар. – К. : НДЕІ, 2009. – Вип. 11 (102). – С. 143–150.
2. Авксентьев М.Ю. Государственно-частное партнерство как современный инструмент развития инфраструктуры / М.Ю. Авксентьев // Финансовые риски. – 2007. – № 4 (49). – С. 37–40.
3. Авксентьев М.Ю. Государственно-частное співробітництво – міжнародний погляд / М.Ю. Авксентьев // Економіка та регіон : науковий вісник Полтавського національного технічного університету ім. Юрія Кондратюка. – 2009. – № 4 (23). – С. 67–71.
4. Авксентьев М.Ю. Консолідація державної політики, щодо ДПП в Україні / М.Ю. Авксентьев // Університетські наукові записки : часопис Хмельницького університету управління та права. – 2009. – № 3 (31). – С. 369–372.
5. Авксентьев М.Ю. Основные zasady развития государственно-частного партнерства в Украине / М.Ю. Авксентьев // Научно-технологические приоритеты та їх вплив на розвиток української економіки : матеріали науково-практичної конференції “Науково-технологічні пріоритети та їх вплив на розвиток української економіки” (Київ, 29–30 жовтня 2009 р.). – К. : УкрНТЕІ, 2009. – С. 209–214.
6. Авксентьев М.Ю. Рекомендації, щодо реалізації проектів ДПП в Україні / М.Ю. Авксентьев // Економічний простір : збірник наукових праць. – 2010. – № 33. – С. 5–14.
7. Боднар Г.Ф. До ідентифікації і погодження ключових інтересів і учасників державно-приватних партнерств / Г.Ф. Боднар // Моделювання регіональної економіки : зб. наук. пр. – 2009. – № 2 (14). – С. 171–178.
8. Борисов В. Есть ли в России социальное партнерство? / В. Борисов // Человек и труд. – 1999. – № 11. – С. 68–73.
9. Варнавский В.Г. Концессии в транспортной инфраструктуре: теория, практика, перспективы / В.Г. Варнавский. – М. : ИМЭМО РАН, 2002. – 189 с.
10. Варнавский В.Г. Партнерство государства и частного сектора: формы, проекты, риски / В.Г. Варнавский // Институт мировой экономики и международных отношений. – М. : Наука, 2005. – 315 с.
11. Василишин Н.Є. Моделювання умов раціональної та ефективної взаємодії влади і бізнесу в рамках регіональних суспільних систем / Н.Є. Василишин // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Інноваційно-інвестиційне забезпечення стратегії розвитку регіону : [збір. наук. праць] / НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Л., 2008. – Вип. 2 (70). – С. 42–52.
12. Винницький Б. Досвід та перспективи впровадження державно-приватних партнерств в Україні та за кордоном / [Богдан Винницький, Мирослава Лендєл, Богдан Онищук та ін.]. – К. : К.І.С., 2008. – 146 с.
13. Вольфрам Ребок. Государственно-частное партнерство в Украине [Электронный ресурс] / Ребок Вольфрам. – К., 2009. – 176 с. – Режим доступа: http://arzinger.ua/file_collection/ua/book_PPP_A5_rus.Pdf.
14. Гладкий И.И. Социальное партнерство: правительство, предприниматель, профсоюзы / И.И. Гладкий // Профсоюзы Украины. – 1992. – № 31. – С. 23–25.

Стаття надійшла до редакції 25.09.2012.

Куликов А.И. Государственная поддержка стимулирования инвестиций потоков в инновационную сферу

В статье определено, что решающую роль в достижении положительных результатов деятельности ТП играют именно меры по оказанию не прямой государственной помощи. Анализ показателей деятельности ТП дает основания полагать, что применение мер непрямого государственного пособия может быть эффективным стимулом для направления иностранных и частных инвестиций в инновационные проекты ТП.

Ключевые слова: бюджет, внебюджетные фонды, инновационные проекты, государственные целевые фонды, экспорт, инновационная сфера, инвестиции.

Kulikov A. State support for promoting investment flows in the innovation sphere

The author states that a crucial role in achieving positive results of the TP played with measures of indirect state aid. Analysis of the performance of TP suggests that application of indirect state aid can be an effective stimulus for the direction of foreign and private investment in innovative projects TP.

Key words: the budget, extra budgetary funds, innovative designs, state trust funds, export, innovation field, investment.